MILOŠ VANĚČEK / RADEK GALAŠ

SKUTEČNÉ ZLOČINY PO ČESKU

SKUTEČNÉ ZLOČINY

CPRESS

Skutečné zločiny po česku

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

CPRESS

Miloš Vaněček, Radek Galaš

Skutečné zločiny po česku – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

SKUTEČNÉ ZLOČINY PO ČESKU

SKUTEČNÉ ZLOČINY PO ČESKU

MRAZIVÝ PRŮVODCE ČESKÝM ZLOČINEM ZA POSLEDNÍCH 100 LET

MILOŠ VANĚČEK, RADEK GALAŠ

CPRESS

Miloš Vaněček, Radek Galaš

Skutečné zločiny po česku

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2023 ve společnosti Albatros Media a. s.
se sídlem 5. května 22, Praha 4.
Číslo publikace 42 037.
Obálku zhotovil: Luděk Nechvátal
Jazyková korektura: Pavlína Zelníčková, Marie Fišerová
Odpovědná redaktorka: Petra Kryštofová
Technický redaktor: Jiří Matoušek
Produkce: Kateřina Janebová
1. vydání

© Miloš Vaněček, 2023
© Radek Galaš, 2023
Illustrations © Shutterstock.com, 2023
Photos © Jaroslav Fikota, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-264-4581-4
ISBN e-knihy 978-80-264-4603-3 (1. zveřejnění, 2023) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-264-4604-0 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-264-4602-6 (1. zveřejnění, 2023) (ePDF)

www.cpress.cz
e-shop: www.albatrosmedia.cz

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

CPRESS

OBSAH

OBDOBÍ 1900–1950

1. VRAŽDA NA HRADČANSKÝCH HRADBÁCH 8
2. BOLEVECKÁ TRAGÉDIE 18
3. HOŘKÁ PŘÍCHUŤ SLADKÉ FRANCIE 28
4. ZABILA JSEM JOSEFA KAJETÁNA TYLA 54
5. SMUTNÝ KONEC PRINCEZNY NOCI CECÍLIE BARÁKOVÉ 66
6. MRTVÝ V PLAMENECH 76

OBDOBÍ 1951–1982

7. ŽENA VE VLTAVĚ 86
8. OPOŽDĚNÝ VÁNOČNÍ DÁREK 110
9. NIKDO NEBUDE NIC VĚDĚT ANEB ÚTĚK V BEDNĚ 128
10. JIŽ DOZNĚL ZVONKU HLAS 164
11. FRANTIŠEK PIVÍNKO ANEB KONEC STARÉHO VEKSLÁKA 186
12. PROMLČENÍ 214

ZÁVĚR: JAK TO BYLO DŘÍV 236

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA 252

PODĚKOVÁNÍ 278

O AUTORECH 279

1

VRAŽDA NA HRADČANSKÝCH HRADBÁCH

Tesařský pomocník Jansa z Břevnova si při cestě do práce odskočil na cestičku podél hradeb a po několika krocích si všiml, že u zdi něco leží. Když přišel blíž, zjistil, že se jedná o mrtvolu muže. Měla zakrvácený obličej a rozhalené šaty. Jansa si nejprve myslel, že muž spadl z hradeb a zabil se, proto zavolal na lidi, kteří šli po silnici. Když se na místo začaly sbíhat ženy a děti, Jansa obnaženou mrtvolu zakryl a požádal, aby někdo doběhl pro strážníka. Rudolf Janský došel pro strážníka Jana Rouleho, který měl zrovna hlídku u arcibiskupského paláce. Roule po prohlídce místa odešel podat hlášení na malostranské komisařství a jeho správce, komisař Rejsa, se vydal na místo činu spolu s lékařem dr. Strnadem, který potvrdil, že se jedná o vraždu. Rejsa podal telefonickou zprávu na prezidium, bezpečnostnímu oddělení a vyrozuměl také bubenečské komisařství. Z bubenečského komisařství bylo o vraždě vyrozuměno státní zastupitelství, aby poslalo na místo soudní komisi. Před jejím příchodem mělo nejvíc práce na místě činu několik pěších a jízdních policistů. Ti udržovali v patřičné vzdálenosti dav lidí, především žen a dětí, a snažili se tak zachovat místo kolem mrtvoly v původním stavu. Na místo se dostavili policejní rada Olič, komisař Protivenský, správce věznice Vejřík, koncipista Knotek a inspektor Lederer s několika detektivy.

Mrtvola ležela na zádech s rovně nataženýma nohama. Kabát i vesta byly rozhalené, kalhoty rozepnuté a trochu spuštěné. Pohled na obličej byl pro normálního člověka děsivý. Kosti a maso levé strany obličeje byly rozbité od kamenů a vtlačené dovnitř. Podoba obličeje tím byla změněna k nepoznání. Na cestičce vedle mrtvoly ležely dva

zakrvácené kameny. Poblíž mrtvoly byly také nalezeny klobouk a zakrvácená hůl.

Policejní rada Olič nechal mrtvolu vyfotit a potom začal prohlížet šaty mrtvého. Hledal něco, co by mu pomohlo zjistit jeho totožnost. Zatím musel stačit popis. Zavražděný byl ve věku 28–35 let. Měl podlouhlý obličej, tmavé vlasy, hnědé oči, silný zrzavý knír a jeden z horních zubů zlatý. Na sobě měl šedivý oblek firmy A. Riedl, Franzensbad, novou, nesepranou košili od firmy Schick, hedvábné triko a vlněný břišní pás. Na podvlékačkách a na jedné punčoše byla písmena W. G., ten samý monogram byl i na nalezených dvouplášťových hodinkách.

Kolem poledne se na místo dostavila soudní komise ve složení státní zástupce Ervín Haller, soudní lékař doc. dr. Slavík, auskultant dr. Prušík a zapisovatel JUC. Neděla. Komise nejprve zjistila polohu mrtvého. Dr. Slavík prohlédl zakrvácenou hůl a kameny, pak ohledal i mrtvolu. Prohlídkou zjistil, že pachatelé uhodili oběť do obličeje a pak ji tloukli kameny tak brutálně, že muži rozbili všechny kosti v obličeji. Při prohlídce krevního koláče pod hlavou zavražděného zjistil dr. Slavík, že jsou v krvi další části, a proto dal sedlou krev i s hlínou vyrýpnout a odnést do ústavu soudního lékařství k dalšímu zkoumání. Po zdvižení mrtvoly lékař zjistil, že zavražděný byl napaden i zezadu a přitom mu byla roztříštěna lebeční kost vzadu. Na pravé straně nalezl dlouhou řeznou ránu vedoucí podél ucha téměř až ke krku a na levé straně širokou příčnou ránu, z níž vytékal mozek smíšený s krví. Stopy mozku byly nalezeny i na kabátě a na krevním koláči pod hlavou. Po zjištění těchto okolností byla mrtvola naložena do obecní truhly a odvezena do Českého ústavu pro soudní pitvu.

Policisté začali také okamžitě pátrat po totožnosti mrtvého. Dotazovali se v hostincích v okolí Prahy a v pražských hotelech. Úspěšní byli v pražském hotelu Monopol. Tam zjistili, že se jedná o Gustava Wolfa z Františkových Lázní, který přijel do Prahy, aby zde vyhledal

personál pro svůj obchod. V neděli odpoledne odešel z hotelu, kde zanechal zavazadla, a víc se nevrátil. Protože zavražděný ležel v rajónu Smíchova, vyšetřování převzal vyšetřující soudce adjunkt Krouský.

Šetřením k osobě zavražděného ve Františkových Lázních bylo zjištěno, že se narodil 7. října 1857 zámožným rodičům. Byl svobodný a se svojí matkou řídil největší františkolázeňský hotel U Pošty. V roce 1901 zjistila policie Františkových Lázní, že Wolf udržuje nedovolené styky (homosexuální).

Pitva byla provedena v 11.30 hodin dne 22. dubna 1902. Provedli ji soudní lékaři profesor dr. Reinsberg a docent dr. Slavík. Přítomni byli vrchní státní zástupce dvorní rada Merhaut, prezident trestního soudu dvorní rada dr. Wokaun, vyšetřující soudce adjunkt Krouský, vrchní štábní lékař dr. Trnka. Za bezpečnostní oddělení byl přítomen policejní koncipista Knotek. Po dvou hodinách oznámili lékaři, že poranění na hlavě nenasvědčují tomu, že byla způsobena vojenským bodlem. Vzhled rány pod levým okem nasvědčoval tomu, že byla způsobena špičatým pískovcem, který byl nalezen na místě činu. Kolikrát byl muž udeřen do hlavy, se nedalo určit. Zadní část lebky byla úplně roztříštěna. Toto rozsáhlé zranění mohlo být zapříčiněno jak jedním, tak několika údery. Mozek byl úplně zalitý krví.

Hůl, která byla zajištěna na místě činu, nesl posel na policejní ředitelství, ale počínal si tak neopatrně, že mu upadla do bláta. Aby nebyl pokárán, že umazal tento corpus delicti, pečlivě hůl umyl. Neuvědomil si ovšem, že smývá všechny stopy. Soudní lékař tak nemohl určit, komu vlasy, které na holi byly, patřily.

Mrtvola Gustava Wolfa byla 23. dubna o půl páté odpoledne v kapli Českého patologického ústavu vykropena farářem Lonkem a pak ve dvojité rakvi, na které byly položeny tři věnce, ve furgonu odvezena na nádraží. Pohřebnímu obřadu bylo přítomno několik příbuzných a přátel zesnulého a v okolí patologického ústavu se tísnilo velké množství Pražanů.

Policejní ředitelství vydalo 24. dubna zvláštní vydání *Policejního oznamovatele*, ve kterém uvedlo: *„Vražda: V noci na den 21. dubna 1902 mezi 2. až 4. hodinou ranní byl zde blízko silnice vedoucí k nádraží v Brusce u bašty čís. XIII. majitel hotelů Gustav Wolf z Františkových Lázní zavražděn a oloupen. Z dřívějšího způsobu života, z polohy mrtvoly vychází beze vší pochybnosti najevo, že se zanášel Wolf homosexuálními činy a při podobném vykonávání takového činu od svých společníků, kteří nejspíše byli dva, byl zavražděn. Za nástroje vražedné sloužily dva na místě činu nalezené kameny a z úplného roztříštění lebky a z velkého výronu krve lze soudit, že pachatel byl silně krví potřísněn. Uloupeno bylo: 1. Zlatý prsten se safírem uprostřed a na obou stranách s briliantem (Capichon). 2. Zlatý prsten podobný, místo safíru byl uprostřed rubín. 3. Tobolka z hnědé kůže bez zámku s koženým ohybem. 4. Šedá kožená taška na bankovky. 5. Obnos peněžní dosud nezjištěný. 6. Krabice na cigarety čtyřhranná, hladká, z mdlého stříbra, nejspíše s monogramem G. W. Po pachateli neb pachatelích není dosud žádné stopy, nalézají se však tito v kruzích mladších zanedbaných individuí. Žádá se o nejpřísnější pátrání po pachatelích a uloupených věcech s podotknutím, že oné osobě, jež taková udání učiní, která by k vypátrání pachatele vedla, zajištěna jest odměna v obnosu 55 K.“*

Na bezpečnostním oddělení bylo ve dne v noci živo. Detektivové museli prověřit řadu výpovědí svědků, kteří uváděli rozmanité okolnosti v domnění, že pomohou najít vraha. Dalším šetřením bylo také zjištěno, že Wolf s oblibou vyhledával společnost mladých mužů, zejména vojáků. Protože se zatím nepotvrdilo podezření, že pachateli jsou vojáci, bylo zahájeno i pátrání mezi civilními osobami. Bezpečnostní oddělení vědělo o společnosti osob, které podporují choutky homosexuálů, jako byl Gustav Wolf. Jednalo se o osoby oddané zahálce, které si vydělávaly touto nekalou činností. V Praze byl proveden zátah na tyto osoby a zatčeno bylo čtrnáct mužů v různém věku.

Někteří sice přiznali, že se s Wolfem znali a udržovali s ním poměr. Rozhodně však popřeli, že by s ním byli osudnou nedělní noc, kdy byl zavražděn. Teprve po výslechu více než 500 svědků a konfrontování nejméně 100 osob a po prohlídkách nejen v Praze, ale i v okolí svitla v pátek 25. dubna malá naděje. Svědek uvedl, že v hostinci Na Kuklíku na rohu Zlatnické ulice a Petrského náměstí popíjeli od neděle do středy vojáci. Dále upřesnil informaci, že se jednalo o vojáky vozatajstva, a nikoli o vojáky od 11. pluku, jak bylo uvedeno dříve. Tato stopa byla potvrzena detektivem, který zjistil, že za dívkou do Úzké ulice na Malé Straně přišel 22. dubna vojín od vozatajského pluku, který platil „desítkou", na kterou mu dala zpátky 8 zlatých. Při výslechu potvrdila, že voják měl u sebe větší obnos peněz.

Wolfův zájem o vojáky, které vyhledával v okolí cirku na Josefském náměstí a v ulici Na Příkopě, potvrdil i pěšák František Kodýtek od pěšího pluku číslo 11. Ten vypověděl, že jej týden před vraždou oslovil nedaleko Prašné brány elegantně oblečený muž, který jej pozval do cirku. Tam mu prokazoval „zvláštní" přízeň. Kodýtek ale rozhodně popřel, že by se s tímto mužem ještě setkal. Další svědek, číšník z hotelu U Černého koně Adolf Skalák, uvedl, že Wolfa viděl v neděli před 23. hodinou na Příkopě, nedaleko Prašné brány. Vyslovil domněnku, že Wolf zřejmě čekal na některého z vojáků, se kterým potom odešel na Hradčany.

Protože podezřelými byli vojáci, provádělo se šetření ve všech pražských i předměstských kasárnách. Vojenské velitelství, které provádělo šetření, oznámilo policejnímu bezpečnostnímu oddělení, že veškeré pátrání vojenských úřadů v kasárnách po pachateli loupežné vraždy pod hradčanskými hradbami bylo naprosto bezvýsledné. Přestože se vojenské úřady přísně uzavíraly před civilními úřady, v tomto případě velící generál, polní zbrojmistr Ludwig Fabini, nařídil veškerým vojenským úřadům, aby plně spolupracovaly nejen s vyšetřujícím soudcem, ale i s policejními úřady. Proto se v pátek 25. dubna

do kasáren na Josefském náměstí dostavili adjunkt Vejřík a koncipista Knotek, aby provedli prohlídku u vojáků vozatajstva, kteří Na Kuklíku popíjeli. Jména vojáků byla rychle zjištěna a záhy byly nalezeny uloupené předměty. Prohlídka byla totiž prováděna tak důkladně, že byly vysypány i slamníky. A právě ze slamníku vojína Čučky vypadla tobolka. Poté byla nařízena prohlídka kufříků. Vojín Čučka se vytratil a vyměnil si svůj kufřík s vojínem Sternem. Policisté na tuto záměnu přišli, protože v Čučkově kufru byly Sternovy dopisy. Když byl Čučka napomenut, že podvádí úřední orgány, odvětil, že nesnese, aby mu civilista prohlížel kufřík. Teprve po důrazné výzvě přinesl svůj kufřík. V něm detektivové nalezli druhou tobolku z jemné kůže a malé kapesní, jemně broušené zrcátko. Čučka uvedl, že tyto věci dostal od své milenky, a protože na nich nebyly značky, bylo potřeba jeho výpověď potvrdit, nebo vyvrátit. Podezření vzbuzoval úkryt ve slamníku a obava z kontroly kufříku. Dále bylo zjištěno, že s Čučkou popíjeli vojíni Otcovský a Velek. Protože byl již večer, bylo vyšetřování ukončeno a podezřelí vojáci byli necháni pod dohledem v kasárnách. V sobotu si úředníci bezpečnostního oddělení v kasárnách vyžádali svolení, aby Čučka, Otcovský a Velek mohli být konfrontováni s civilními osobami, které byly na sobotu předvolány do Bartolomějské ulice. Z toho důvodu byli všichni tři odvedeni na bezpečnostní oddělení. Důležitá byla svědecká výpověď slečny Markéty Suché. Když jí byly předloženy tobolky zajištěné u Čučky, bezpečně poznala, že se jedná o tobolky Gustava Wolfa. Zcela bezpečně poznala tobolku na peníze, která byla opatřena zvláštním patentním zámkem a automatickým zavíráním. Jednalo se o tobolku, kterou již dříve popsala. Obě Wolfovy tobolky bezpečně poznal také svědek Frič. Nebylo tedy pochyb o tom, že vojáci jsou vrahy Gustava Wolfa. Byli to vojíni vozatajského pluku:

„Josef Otcovský, 24 roků starý, do Motyčina v okrese slánském příslušný, bývalý horník, který slouží pátý rok u 3. vozatajského pluku;

František Čučka, 24 roků starý, do sv. Jakuba, okres mariborský v Štýrsku příslušný, syn rolníka, který se ve vojenské službě dopustil několika deliktů, za něž byl odsouzen, ve službě u 3. vozatajského pluku přes tři roky;

Jan Velek, 23 roků starý, do Chlumu u Přeštic příslušný, který slouží u 3. vozatajského pluku přes dva roky.“

Provedenou konfrontací na bezpečnostním oddělení bylo zjištěno a potvrzeno, že tato trojice popíjela od neděle v hostinci Na Kuklíku. Po ukončení konfrontace byli vojáci odvedeni zpět do kasáren, kde byli důkladně střeženi. Na položené otázky, kde se u nich vzaly tobolky a peníze na útratu v hostinci, odpovídali tak zmateně, že podezření proti nim ještě zesílilo.

V sobotu v sedm hodin večer byli policejní rada Olič a adjunkt Vejřík povoláni do Josefovských kasáren. V jejich přítomnosti a v přítomnosti vyšších důstojníků jako soudních svědků zahájil major auditor Alfred Eckhard předběžný výslech Čučky, Otcovského a Velka. Výslech trval do půl druhé v noci a v neděli od časného rána až do poledne.

V neděli večer odjel adjunkt Vejřík do Františkových Lázní, aby u členů rodiny definitivně potvrdil, že tobolky zajištěné u Čučky skutečně patřily Wolfovi. Vejřík 28. dubna mohl telegraficky oznámit, že členové rodiny tobolky bezpečně poznali.

Všichni tři podezřelí byli za mimořádných opatření převezeni k výslechu do Bartolomějské ulice. Vojína Čučku vyslýchal policejní rada Olič, Velka koncipista Knotek a Otcovského komisař Protivenský. Velek při výslechu, který trval od 11 hodin až do večera, nejprve zapíral. Později požádal o rozhovor se svou milenkou, služkou ze Spálené ulice. Rozhovor mu byl umožněn a služka okamžitě předvolána. První setkání bylo bouřlivé. Služka začala plakat a tvrdila, že její Jeníček trpí na krvácení z nosu. Schůzka byla ukončena a koncipista Knotek pokračoval ve výslechu. Velek se rozplakal a ve tři hodiny vypověděl,

jak k vraždě došlo. Všichni se sešli s Wolfem v Královodvorské ulici a společně odešli až k baště č. 13. Tam se oddávali neřestem. Podle Velka vzal Čučka špičatý kámen, a když Wolf ležel na břiše, tak ho vší silou udeřil do hlavy. Velka Čučkovo jednání vyděsilo, a tak z místa hned utekl. Za ním utekl i Otcovský, který se přiznal hned po Velkovi. I on uvedl, že o vražedném útoku neměl tušení, ale utrácel uloupené peníze. Pouze vrah Čučka se nepřiznal a svaloval vinu na Velka s Otcovským.

SVÍZELNÁ CESTA DO VĚZENÍ

Sepsání protokolů skončilo v 18 hodin. První byl odvezen z Bartolomějské do kasáren na Josefském náměstí vojín Velek. Čučka a Otcovský měli být odvezeni v půl sedmé. Převoz se nepodařilo utajit, a tak byla Bartolomějská ulice plná zvědavců. Čučka a Otcovský spolu s eskortou nastoupili do vozu. Po ujetí několika metrů od policejní budovy se u vozu vzňala náprava a ten musel zastavit. Oba vrazi proto přestoupili do přistavených fiakrů. Tím problémy s eskortou neskončily. V kasárnách nemohli delší dobu sehnat vhodné fiakry k převozu do vojenského vězení na Hradčanech. Když se to nakonec podařilo a fiakry dojížděly na Hradčany, příkrou ulicí nemohli koně jednoho fiakru těžký náklad utáhnout a začali couvat. Protože hrozilo, že se fiakr převrhne, musela eskorta s vrahem vystoupit a do věznice dojít pěšky. To vzbudilo takový zájem lidí, že musela být učiněna bezpečnostní opatření, aby bylo možné vraha bezpečně odvést do věznice. Vyšetřovací spis byl cestou státního zastupitelství postoupen vojenskému soudu, který vedl další vyšetřování.

Trvalo téměř dva roky, než byl vynesen konečný verdikt. Vojenský soud odsoudil Čučku k trestu smrti provazem, Otcovského na 18 let a Velka na 12 let těžkého žaláře. Čučku a Otcovského pro loupežnou vraždu, Velka pro loupež a všechny pro delikt proti mravopočestnosti. Rozsudek byl předložen vrchnímu vojenskému soudu ve Vídni,

který nařídil doplnění řízení. A tak teprve 5. března 1904 byli odsouzení předvedeni na nádvoří posádkového soudu na Hradčanech. Stráž mysliveckého pluku č. 6 vytvořila půlkruh a major auditor rytíř Jungmann nejprve německy a potom česky oznámil rozsudek. Čučka a Otcovský byli pro zločin loupežného zabití a delikt proti mravopočestnosti odsouzeni do těžkého žaláře na osmnáct roků zostřeného půstu a Velek pro zločin loupeže do těžkého žaláře. Odsouzení vykonali trest v pevnostním žaláři v Terezíně.

2

BOLEVECKÁ TRAGÉDIE

Dne 25. května 1917 ve 13.35 hodin došlo k mohutnému výbuchu v továrně na munici Škodových závodů, a. s., v Bolevci. Tlaková vlna byla tak velká, že v severní části Plzně, a dokonce i v centru města vyrazila některé okenní tabule.

Hned po první detonaci jeden z četníků, který vykonával službu v boleveckém továrním objektu, vyrozuměl drážní úřad v Plzni ohledně regulace železničního provozu. C. k. staniční velitelství v Plzni vydalo okamžitě pokyn armádě, která za pomoci četníků uzavřela silnici Plzeň–Třemošná. Na expozituře pražského policejního ředitelství ve Škodových závodech v Plzni vykonával službu policejní komisař Josef Vaňásek. Po výbuchu telefonicky zjistil, že exploze nastala přímo v továrně na munici, a proto odjel sanitním autem společně s policejním detektivem, četnickým konstáblem a zdravotníky na místo. V průběhu jízdy bylo stále slyšet menší, ale i větší detonace. Jízda k továrnímu objektu v Bolevci, který je od Škodových závodů vzdálen necelých devět kilometrů, trvala asi 15 minut.

K vlastnímu místu nehody se už nebylo možné dostat. Vzduchem létaly vybuchující projektily a dopadaly všude okolo. Sanitní vůz proto zastavil asi 300 metrů od místa nehody, kde se již mezitím také shromažďovali první zranění. Na místo v krátkém čase přijížděla osobní a nákladní auta s lékaři a zdravotnickým personálem, pomocnými družstvy a obvazovým materiálem. Všichni se rozdělili na více míst na západní straně celého továrního objektu až k domům v Třemošné-Vorliku*.

* Původní místní název.

První ranění byli z těchto provizorních obvazišť automobily odváženi do plzeňských nemocnic. Protože stále docházelo k dalším explozím, byla provizorní obvaziště přesunuta do bezpečné vzdálenosti.

Ve tři hodiny odpoledne došlo k velmi mohutným explozím. Menší výbuchy pokračovaly až do pozdní noci. Dopadající a explodující náboje způsobily na mnoha místech lesní požáry, a to nejen v bezprostřední blízkosti továrního objektu, ale i v jeho širším okolí. Pokud to situace dovolovala, tyto požáry hasili vojáci a hasiči.

Důkladná záchranná akce – zejména proniknutí k místu nehody – nebyla s ohledem na ohrožení životů vůbec možná. Prováděná opatření se omezovala na soustřeďování zraněných, kteří se snažili odplížit do okolních lesů, a na jejich předávání do nemocnic. Navíc byl celý tovární objekt zahalen do hustého kouře z explodujících výbušnin.

Policejní komisař Josef Vaňásek během odpoledne řídil bezpečnostní službu a snažil se o vyšetření původu katastrofy. Okolo 8. hodiny večerní dostal zprávu, že se v přístřešcích stojících na dvou dělostřeleckých střelnicích, ležících v bezprostřední blízkosti vedle zařízení továrny na munici, nacházejí lidé a volají o pomoc. Vaňásek se domníval, že se jedná o pracovníky, kteří se v těchto přístřešcích mohli ukrýt. Jeden z vracejících se sanitních oddílů také hlásil, že se k těmto přístřeškům nedá kvůli kouři dostat. Vaňásek chtěl ověřit, zda jsou v přístřešcích lidé, a proto se ze svého stanoviště vydal k místu nehody. Z náspu nové střelnice viděl, že děla, která zde byla umístěna ke střelbě, zůstala nepoškozena. Sestoupil z náspu dolů a vydal se k laboratorní budově střelnice. Tato byla úplně zničená, jenom doutnající zbytky a dokola rozházené trosky z potrubí ukazovaly, kde předtím stála.

Pokračoval na násep staré střelnice a pak prohledal na druhé straně dole přístřešky, které byly poškozené a prázdné, bez lidí. Využil toho, že se dostal tak daleko, a vylezl na násep střelnice. Z náspu, který odděluje tovární zařízení od střelnic, bylo možné tovární objekty částečně přehlédnout. Prohlídkou zjistil, že nejbližší objekty č. 10 a 11, kde se

laborovaly náboje, byly srovnány se zemí. Z ostatních objektů, na které bylo vidět, zůstaly stát jen boční zdi. Nebezpečnou prohlídku ukončil v 9 hodin večer, když velmi blízko došlo k další mohutné explozi.

Menší exploze pokračovaly celou noc a ještě po celý den 26. května. Záchranné práce proto probíhaly jen s největší opatrností.

Až po příjezdu ženijní roty z Prahy bylo přistoupeno k záchranným pracím ve větším rozsahu. Ženisté také prohledávali okolí. Sbírali roztroušené, částečně ještě nevybuchlé granáty a roznětky a zneškodňovali je. Přesto došlo v obci Bolevec k nehodě. Čtyři chlapci našli dosud nevybuchlý náboj a hýbali s ním. Náboj vybuchl, na místě zabil jednoho z chlapců a další tři těžce zranil. Dva z nich podlehli brzy utrpěným zraněním. Na základě tohoto neštěstí uveřejnilo c. k. krajské posádkové velitelství vyhlášku, ve které varovalo před sbíráním povalujících se projektilů a jejich částí. Každému byla současně uložena povinnost okamžitě oznámit nejbližšímu bezpečnostnímu úřadu nález takovýchto předmětů nebo místa, kde leží.

IDENTIFIKACE

V muniční továrně v Bolevci bylo zaměstnáno asi 2 500 osob. Na místě bylo ještě 354 pracovníků stavební firmy Alexander, která v továrně vykonávala různé stavební práce. Jako pomocníci byli denně přidělováni vojáci z vojenské pracovní rezervy z Plzně, buď do muniční továrny, nebo firmě Alexander. Přesný seznam pracujících v muniční továrně nebyl k dispozici, protože všechny výplatní listiny a seznamy shořely. Proto nebylo možné sestavit seznam pohřešovaných.

Identifikaci mrtvol, které byly podle jeho nařízení dopraveny na bolevecký hřbitov, prováděl policejní komisař Vaňásek. První mrtvoly byly převezeny do márnice boleveckého hřbitova až 26. května večer. Mrtvoly byly zuhelnatělé, bez šatů a některé strašně znetvořené. Rány po spáleninách byly u mnohých mrtvol takového rázu, že nebylo možné určit pohlaví. Identifikace se u některých podařila jen

na základě nalezených předmětů, jako byly náušnice, prsteny atd. Neidentifikované mrtvoly byly vyfotografovány.

Rada královského města Plzně dne 30. května 1917 oznámila c. k. vojenskému návladnímu v Plzni, že dne 29. května 1917 byla u městského policejního úřadu, úřadovna č. 27, zřízena zvláštní kancelář, která přijímá věci odebrané mrtvolám za účelem jejich ztotožňování.

K 31. květnu včetně bylo zajištěno a pohřbeno celkem 110 mrtvol. První pohřeb se konal na boleveckém hřbitově 29. května v 15.30 hodin odpoledne. Do společného hrobu bylo za účasti představitelů státních a vojenských úřadů uloženo 200 obětí.

Podle protokolu sepsaného u městského policejního úřadu za dobu od 31. května 1917 do 31. července 1917 byli na základě nalezených předmětů někteří identifikováni.

„Anna Utlerová poznává z předložených věcí se vší určitostí předměty vložené v obálce číslo 6 jako majetek dcery, a to – jednu stříbrnou náušnici, kousek košile, dva kousky blůzky a jeden kousek sukně. Dceru pohřešuje od 25. května, jmenovala se Růžena Utlerová, nar. 15. listopadu 1900, příslušná do Plzně. Věci s obálkou žádá pro sebe jako pozůstalost.“

Podobným způsobem byli ztotožněni:

Anna Šmidlová, 18 ½ roku	Matěj Čech, 28 roků
Anastazie Růžičková, 25 roků	Václav Pelikán, 22 roků
Ladislav Kauer, 22 roků	Marie Krohová, 25 roků
Anastázie Klaubrová, 20 roků	Anna Kozlerová, 21 roků
Josef Sýkora, 44 roků	Josef Lavička, 15 roků
Barbora Vobišová, 19 roků	Václav Foldingl, 33 roků
Alžběta Vítová, 18 roků	Magdalena Tumpachová, 19 roků
Alois Pařík, 22 roků	Josefa Třískalová, 27 roků

František Písl, 45 roků	Josef Kepka, 14 roků
Anežka Lesová, 17 roků	Anežka Ulčová, 19 roků
Růžena Berková, 19 roků	Josef Procházka, 16 roků
Bohumil Juha, 14 ½ roku	Antonín Mühlbauer, 46 roků
Karel Křížek, 15 roků	Karel Zura, 18 roků
Marie Marková, 19 roků	František Peltram, 28 roků
Zdenka Klaubrová, 23 roků	Anežka Ulčová, 19 roků
Emilie Baťková, 26 roků	Václav Švejnoha, 39 roků
Marie Průchová, 16 roků	Emilie Lebrová, 19 roků
Adolf Mourek, 16 roků	Anna Dobrá, 14 roků
Božena Mazínová, 23 roků	Wolfgang Wenzl, věk neuveden
Marta Veselá, 23 roků	Jaroslav Šefl, 27 roků

Aby bylo možné identifikovat neznámé mrtvoly, dostaly všechny četnické stanice v okrese Plzeň a všech sousedních okresech za úkol, aby u všech obecních úřadů, které se nacházejí v jejich okrsku, zjistily, které osoby z těchto obcí jsou od 25. května pohřešovány.

IV. oddělení c. k. krajského soudu v Plzni vyhláškou ze dne 21. srpna 1917 zavedlo řízení k důkazu smrti osob, které v době výbuchu pracovaly v muniční továrně, od doby výbuchu se nevrátily domů a jsou do 21. srpna 1917 nezvěstné. Vyhláška obsahuje jmenný seznam 58 žen a mužů.

VYŠETŘOVÁNÍ

Protože bylo podezření, že k první explozi došlo ve zcela zničených objektech č. 10 a 11, bylo vyšetřování vedeno tímto směrem. Policejní agenti se 26. května dozvěděli od jednoho zraněného dělníka v nemocnici, že 25. května ráno byly v objektu č. 10 tzv. vrhací miny ráže 14 cm při nastavování osazeny novým typem roznětky. Následným šetřením se podařilo ustanovit 4 dělníky, kteří pracovali ve jmenovaném

objektu a v kritický moment se nacházeli na záchodě vzdáleném asi 40 metrů. Dělníci Wenzel Sušanka, bytem Třemošná 174, Pavel Wenzel, bytem Třemošná 229, Dick Wenzel, bytem Třemošná 200, a Anton Šmíd z Třemošné 92 shodně uvedli, že 25. května byl skutečně pro vrhací miny použit nový typ roznětky. Předák Zikler ohledně manipulace s těmito novými roznětkami upozorňoval na nejvyšší opatrnost. Dělníci tudíž nebyli seznámeni se zacházením s těmito novými roznětkami. Podle jejich informace se v ten samý den nacházelo v prostoru, kde docházelo k adjustaci vrhacích min, více než 1 000 vrhacích min se starou roznětkou a 150 vrhacích min s novými roznětkami, přičemž adjustace posledních z nich byla provedena dopoledne.

Dělníci dále uvedli, že tam byly uskladněny v bednách ve velkém množství nálože pro tyto vrhací miny (Dynamon). Všichni čtyři také potvrdili, že první projektily, které bezprostředně po detonaci létaly vzduchem a dopadaly v jejich blízkosti, byly citované vrhací miny. To potvrdil i Karl Fink, bytem Třemošná 139, který při první detonaci procházel hlavní bránou muniční továrny, a ve výpovědi to uvedl i nájemce kantýny Karel Syrový, do jehož bytu pronikla hned při první explozi stropem jedna vrhací mina. Další, kdo viděl, že exploze vznikla v objektu č. 10, byl v muniční továrně zaměstnaný skladnický mistr August Altner. Současně uvedl, že nejprve okolo létaly vrhací miny.

Jakým způsobem k explozi došlo, nemohli jmenovaní sdělit, lze se ale domnívat, že při osazování vrhacích min novými roznětkami – které byly oproti původním, časovým roznětkám nárazové – jedna z nich spadla a vybuchla, přičemž iniciovala další a díky plamenům a rozžhaveným kovovým střepinám vylétl do vzduchu také Dynamon.

Podle podnikového ředitele muniční továrny v Bolevci Rudolfa Thiela mohla exploze vzniknout v místě, kde se rozpouštěl trotyl, který se nachází vedle prostor, kde dochází k osazování vrhacích min roznětkami. Uvedl, že se stává velmi často, že se vypouštěcí kohout ucpe „přimrzlým“ trotylem. V takovém případě je potřeba prorazit

průtokový otvor mosazným nástrojem. Používaný trotyl je nekvalitní a při jeho tavení se vytváří vysoce explozivní sloučeniny, které při nárazu tvrdého předmětu explodují. Takto vzniklým plamenem mohlo dojít k iniciaci vrhacích min. Každopádně bylo potřeba mohutné iniciace k vyvolání první exploze.

Na policejní expozituře v Plzni policejní komisař Vaňásek dne 27. května 1917 vyslechl Marii Sýkorovou, která v době výbuchu pracovala v objektu č. 7 – lisovně. Vypověděla, že 25. května po druhé hodině bylo slyšet v celé muniční továrně silnou explozi, po níž bylo celé místo zahaleno kouřem. Do oddělení, kde pracovala, vnikl kouř střechou, která byla poškozená. Kouř byl tak hustý, že jeden neviděl druhého. Sýkorová a všichni dělníci a dělnice, kterých bylo víc, prchali k východu. Sýkorová byla stržena k zemi a přitom ji pošlapalo skoro celé oddělení – asi 180 lidí. Teprve poslední dělnice, Vlasta Koptíková, ji zvedla a s pomocí dalších dělnic ji vyvedla do Ledec. Všichni z oddělení utíkali směrem k lesu, k drátěnému plotu, který se snažili podlézt. Kde přesně nastal výbuch, neviděla. Když byla venku, šel kouř z prachárny, a proto si jako ostatní dělníci myslela, že výbuch nastal v prachárně.

Obyvatelé Plzně a širokého okolí byli katastrofou velice znepokojeni. Hned v prvních dnech po výbuchu se objevily fámy, že v příštích dnech půjdou do vzduchu také Škodovy závody v Plzni. Tyto řeči rozšiřovali zastánci teorie, že se jednalo o úkladný atentát. Podle jedné povídačky prý hrozil nálet, při kterém by letadla shazovala bomby.

Podezření na atentát mohlo vzniknout i na základě nálezu plechové krabice s roznětkami. Tu našel jeden z vojáků na náspu u skladu výbušnin. Na nález upozornil tovární ředitel von Breuer policejního komisaře Vaňáska. Ten krabici zajistil a předal k dalšímu opatření c. k. vojenskému prokurátorovi vojenského velitelství v Praze se sídlem v Plzni.

Na víku této krabice bylo inkoustovou tužkou napsáno „kontroloval Gehlert, Berser“ a pod tím jméno Teresia Hosiner č. 6185. Číslo se velmi pravděpodobně vztahuje k číslu kontrolní známky pracovnice jménem Hosiner. Všechna další šetření ke jménu Hosiner ovšem dopadla neúspěšně. A bez výsledku skončilo i pátrání, jak se krabice dostala na místo nálezu.

Ani výslechy svědků, které v následujících dnech vedli právníci z vojenského velitelství v Praze, nebyly úspěšné. Když se zjistilo, že sabotáž nebo letecký útok tragédii nezpůsobily, obvinila vojenská komise Rudolfa Thiela ze zanedbání bezpečnostních předpisů. Ředitel Thiel byl dán do vazby. Při vyšetřování 23. března 1918 na otázku, zda se cítí vinen, odpověděl: „Ich bekenne mich nicht schuldig.“ Tedy: Necítím se vinen. Správce ale prokázal, že řadu bezpečnostních předpisů musel zrušit na základě vyšších rozkazů. Řízení bylo zastaveno. Oficiálním vysvětlením se tak stala verze, podle které jednomu z dělníků mina, u níž nebyl nový typ zapalovače příliš bezpečný, vypadla z ruky. Thiel byl propuštěn z vazby a po několika měsících, 25. listopadu 1918, spáchal sebevraždu.

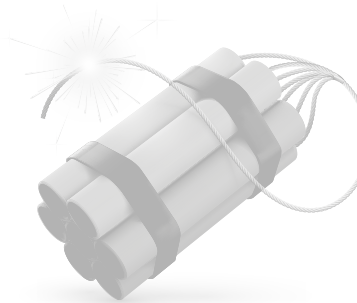

3

HOŘKÁ PŘÍCHUŤ SLADKÉ FRANCIE